

Leren van Denemarken

Een verslag van Wilco Brouwer de Koning

Beste lezer,

Van 30 september t/m 2 oktober waren wij als LTO melkveehouderij op studiereis naar Denemarken. Doel van deze studiereis was een verdieping op de thema's klimaat en dierenwelzijn, en de achtergronden van het Deense Landbouwakkoord. Natuurlijk was het aanhalen van onze contacten met boerenorganisaties ook van belang:

tenslotte zijn de Denen een belangrijke partner binnen de Europese Unie. We hebben o.a. gesproken met: Arla, Danish Agriculture and Food Council, ministerie van landbouw, de voedsel- en waren autoriteit, Danish Dairy Board, University van Aarhus, Melkveehouder Torben (eigenaar van de Innovatie Farm Arla), Nederlandse Landbouwwaad in Kopenhagen.

De Deense melkveehouderij in cijfers

Aantal melkveehouderij bedrijven: 2218

Aantal melkkoeien: 543.000 (gemiddeld 244 per bedrijf)

Melkproductie: 5,69 miljard liter (10.478 per koe), waarvan 10% biologisch

Totale landbouw oppervlakte: 2,6 miljoen ha

Blijvend grasland: 220.000 ha

Tijdelijk grasland: 340.000 ha

Snijmais: 175.000 ha

Granen: 1,23 miljoen ha

Consumptie: 13% biologisch

Controle bedrijven door de Deense NVWA elk jaar: was 10%, wordt volgend jaar 20%

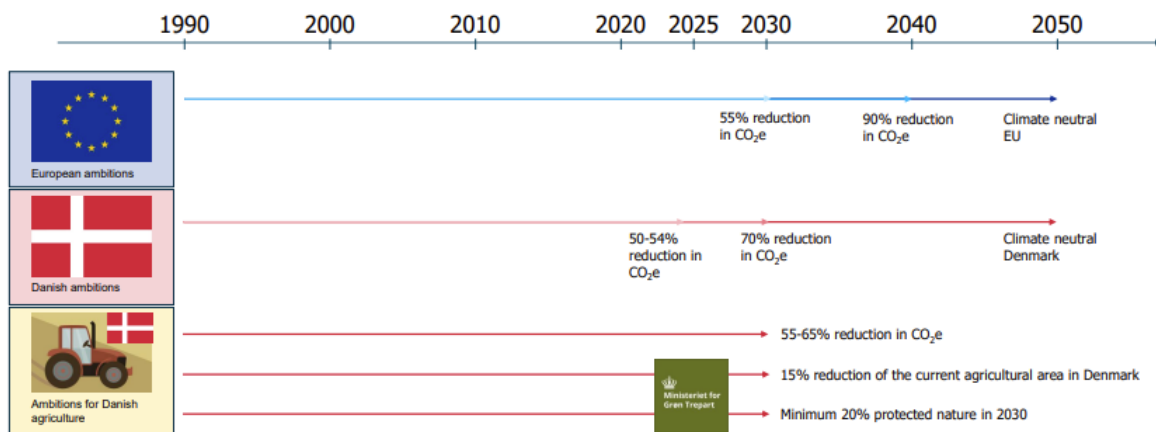
Samenwerking binnen de keten:

De Danish Agriculture & Food Council (DAFC) vormt het gezamenlijke belangenorgaan van de Deense agrarische sector, waarin de melkveehouderij een centrale rol speelt. Binnen de raad werken melkveehouders, landbouwers, coöperaties en de voedingsindustrie nauw samen om de hele keten – van grasland en voedselproductie tot verwerking van melk en export van zuivelproducten – te versterken. Door kennisdeling, innovatieprojecten en gezamenlijke strategieën op het gebied van duurzaamheid en dierenwelzijn ondersteunt de organisatie zowel de economische positie van de melkveehouders als de internationale concurrentiekracht van de Deense voedingsindustrie. Zo fungeert de DAFC als brug tussen primaire producenten en verwerkende bedrijven, met als doel een toekomstbestendige, efficiënte en klimaatvriendelijke melkveehouderij.

Klimaat:

In Denemarken liggen er rond klimaat meerdere afspraken. Ten eerste natuurlijk het voldoen aan het Parijs akkoord van de 1,5 graden. Daarnaast hebben de Denen afgesproken om in 2030 - 70% te reduceren ten opzichte van 1990. Vertaalt naar het doel van de agrarische sector wordt dit 55-65%. In dezelfde afspraak zit ook een groei van de beschermde natuurgebieden naar 20% van de totale oppervlakte (is nu 4%). Dit betekent dat er in de aankomende 5 jaar 250.000 ha

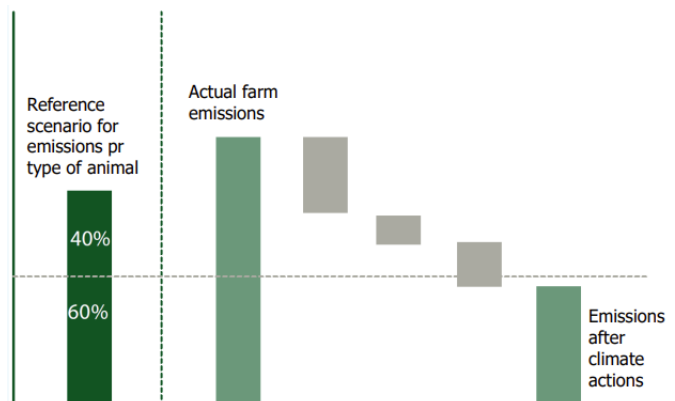
beschermde natuur bij moet komen. Deze natuur zal bestaan uit bos en “wetlands”. Wetlands zijn de oude en bestaande rivierbeddingen in de dalen tussen de heuvels en veengronden. Concreet betekent dit dat elke boer ongeveer 10% van zijn grond gaat kwijtraken aan deze doelen. Hij of zij blijft wel eigenaar maar zal deze grond, maar zal deze tegen een compensatie daadwerkelijk moeten inrichten als natuur. Er is 50 miljard DK (6,7 miljard Euro) beschikbaar, maar het is nog onduidelijk hoe deze verdeeld gaan worden over de verschillende thema's.

Green Tripartite plan

In Denemarken is na 10 jaar onderhandelen een plan voor een CO₂ belasting gemaakt. Hierbij is de berekening gemaakt wat er haalbaar en betaalbaar is voor de melk- en varkenshouderij. Uitgangspunt is hierbij is dat elke koe 6,1 Ton CO₂ uitstoot en 40% reductie gehaald kan worden met de bestaande innovaties, management en voer additieven. Dit betekent eigenlijk dat je op 1-1-2030

nog een emissie mag hebben van 4 Ton CO₂ per koe. Zit je daarboven dan moet je een belasting betalen. In 2030 350 DK (€50) tot 750 DK (€100) per ton CO₂ per jaar. Maatregelen die tellen om de CO₂ uitstoot naar beneden te brengen zijn bijvoorbeeld Bovaer, mestschuiven en mest vergisten. De berekening waar je zit met je uitstoot wordt dus bedrijfsspecifiek berekend per koe. De verwachting is dat boeren gaan investeren in reductie en geen belasting gaan betalen.

Naast klimaat vallen ook de thema's waterkwaliteit en biodiversiteit onder het Green Tripartite. Vanuit de boerenorganisatie maken ze zich meer zorgen over de opgave voor waterkwaliteit dan die van klimaat. Er is een brede maatschappelijke discussie gaande over de vervuiling van het water in de Fjorden, waarbij de impact van de milieubelasting voor iedereen zichtbaar is en de visserij haar vangsten ziet teruglopen. Ook omdat al het opgepompte drinkwater zonder noemenswaardige filtering rechtstreeks gebruikt wordt voor drinkwater, is de verwachting dat de eisen rondom nitraat en fosfaat

aankomende tijd een stuk strenger worden. Denemarken is opgedeeld in 23 regio's waar door middel van een gebiedsaanpak de milieuproblematiek wordt aangepakt. (En dan is er niet eens sprake van specifiek een stikstofprobleem).

Arla Farm Ahead programma

Arla heeft ruim 7300 leden, met een productie van 13,7 miljard liter verdeeld over 7 landen (Denemarken, Zweden, Finland, Duitsland, Nederland, België en England). Voor al deze landen heeft Arla het Arla Farm Ahead programma uitgerold. Dit programma is net als de kringloopwijzer gebaseerd op data. Deze data worden voor een groot gedeelte gevuld vanuit verschillende data bronnen. Wat een groot verschil is met Nederland is dat data uit financiële boekhoudprogramma's automatisch worden ingelezen. Daarnaast wordt de dataset van elke boer door een 3^e partij gecontroleerd. Dit omdat afnemers die extra betalen ook de garantie willen hebben dat de data klopt.

Het Farm Ahead programma werkt met punten, op dit moment max. 80. Je kan op verschillende thema's punten halen, zo kan elk bedrijf meedoen met het systeem. Voor elke punt krijg je een extra betaling van € 0,003. Bij de groep best presterende boeren loopt de premie op richting de € 0,025 extra per liter. Dit systeem werkt in alle 7 landen exact hetzelfde. Het systeem draait op dit moment nog op het herverdelen van melkgeld, 500 miljoen per jaar. Het is de bedoeling dat Arla door het meetbaar maken van duurzaamheid ook steeds meer geld uit de markt weet te halen.

Dierwelzijn in Denemarken

In Denemarken zijn een aantal dierwelzijns eisen wettelijk vastgelegd. De meeste van deze eisen zijn al in 2012 afgesproken en in 2034 moet elk bedrijf eraan voldoen.

De eisen gaan dan om o.a.:

- 1 box per koe
- 1 vreetplek per koe voor verse koeien
- 1,5 vreetplek per koe voor koeien verder in de lactatie
- 10 koeien per m² waterbak of 6 per waterbak
- Elke 50 koeien een roterende koe borstel
- Elk hok, van kalf tot afkalfbbox een borstel (hoeft niet roterend)
- 1 ziekenbox per 100 melkkoeien
- 4 afkalfbboxen per 100 melkkoeien
- Minimale maten voor breedte, lengte ligboxen

- Minimale breedte looppaden
- Kalf minimaal 12 uur bij de koe
- Dieren die weiden, elke dag inspecteren.
- Elk dier buiten moet toegang hebben tot voldoende schaduw. Een enkele boom is onvoldoende.
- Vrijloop of potstallen, minimaal 8 m2 (Jersey) of 12 m2 (HF)

Voor deze eisen zijn verschillende ingroeipaden. Stallen van voor 2012 hebben de tijd tot 2034. Stallen die na 2012 gebouwd zijn, moeten meteen voldoen. Voor Jersey en HF koeien zijn verschillende eisen. Zo is bijvoorbeeld de eisen voor de breedte van een ligbox 1,10m voor Jerseys en 1,25m voor HF. 2034 wordt een cruciaal jaar: door vooral de eis met de breedte van looppaden zullen veel stallen niet meer voldoen tegen die tijd.

Naast de eisen voor dierwelzijn is er publiek/privaat ook een dierwelzijnslabel opgezet. Dit systeem heet het 3 harten systeem. Dit systeem is vrijwillig en wordt gecontroleerd door de overheid. Hierdoor is het vertrouwen in het systeem door consumenten erg hoog. Voor elk niveau zijn specifieke eisen en boeren kunnen een meerprijs verdienen via hun afnemers. Er zijn verder geen marktconcepten waar door middel van bovenwettelijke eisen ondernemers een premie op melkgeld kunnen verdienen.

Mocht je nog vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit verslag? Neem dan gerust contact op, wbrouwerdekoning@lto.nl.

